

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА
КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА**

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

ПРАКТИКУМ

**галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
освітньо-професійна програма ОС БАКАЛАВР
обов'язкова (нормативна) дисципліна
юридичний факультет**

Львів – 2024

Практикум «КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право» у межах освітньої програми ОС БАКАЛАВР 2023 р.

Розробники:

Яворська Олександра Степанівна – завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права, доктор юридичних наук, професор

Тарасенко Леонід Леонідович – доцент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права, кандидат юридичних наук, доцент

Шпуганич Ірина Ігорівна – доцент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права, кандидат юридичних наук

Суханов Максим Олександрович – доктор філософії в галузі права, доцент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права

Практикум затверджена на засіданні кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка (Протокол від «09» лютого 2023 року № ____)

Завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права _____ д.ю.н. О.С. Яворська

«09» лютого 2023 року

ТЕМА 1

ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА

1. Становлення та розвиток національного законодавства щодо створення, функціонування та припинення юридичних осіб корпоративного типу.
2. Поняття та характеристика корпоративного права.
3. Поняття, правова природа, ознаки та види корпоративних відносин.
4. Соціальні регулятори корпоративних відносин:
  - 4.1. Поняття, ознаки та система корпоративного законодавства.
  - 4.2. Локальні корпоративні акти: види, правова природа, значення.
  - 4.3. Корпоративні звичаї.
  - 4.4. Роль та значення судової практики у механізмі правового регулювання корпоративних відносин.
5. Корпоративні інтереси (загальні, групові, індивідуальні). Поняття конфлікту інтересів та правові механізми їх розв'язання.

Завдання 1. Охарактеризуйте правову природу корпоративних відносин на підставі аналізу актів корпоративного законодавства та наукової літератури.

Завдання 2. Охарактеризуйте за юридичною силою, співвідношенням (загальна – спеціальна норма): ЦК України, ГК України, Закон «Про господарські товариства», Закон «Про акціонерні товариства», Закон «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Рішення НКЦПФР, яким затверджено Порядок здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання.

Завдання 3. У яких законодавчих актах зустрічається визначення «корпоративних прав»? Здійсніть порівняльну характеристику.

Завдання 4. Ознайомтеся з Рішенням Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року (справа № 1-33/2004) (п. 4.1., абз. 1, 2, 3) та з Рішенням Конституційного Суду від 5 лютого 2013 року № 1-рп/2013 у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Ліхтнер Бетон Львів» щодо офіційного тлумачення положень частини четвертої статті 58, частини першої статті 64 Закону України «Про господарські товариства».

Яке значення Рішень КС України у механізмі правового регулювання суспільних відносин?

ТЕМА 2

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ КОРПОРАТИВНОГО ТИПУ. СТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ КОРПОРАТИВНОГО ТИПУ

1. Поняття та ознаки юридичної особи корпоративного типу.
2. Види юридичних осіб корпоративного типу.
3. Загальні засади створення юридичних осіб корпоративного типу. Установчі документи юридичних осіб корпоративного типу.
4. Господарські товариства як юридичні особи корпоративного типу: загальна характеристика
  - 4.1. Поняття та правові ознаки господарських товариств.
  - 4.2. Види господарських товариств за законодавством України, правом ЄС.
  - 4.3. Засновники та учасники товариства. Права та обов'язки учасників товариства.
  - 4.4. Створення господарських товариств. Державна реєстрація господарських товариств.
  - 4.5. Установчі документи товариства: статут, засновницький договір.
  - 4.6. Органи управління господарськими товариствами. Посадові особи господарських товариств.

Завдання 1. Визначте установчі документи:

акціонерного товариства;

товариства з обмеженою та з додатковою відповідальністю;

повного та командитного товариства.

Завдання 2. У якій формі (вид господарського товариства) відповідно до вимог чинного законодавства створюються:

страховики (Див. Закон України «Про страхування»);

кредитні спілки (Див. Закон України «Про кредитні спілки»);

торговці цінними паперами (Див. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»);

ломбарди;

банки (Див Закон України «Про банки та банківську діяльність»).

Завдання 3. Наведіть класифікацію органів господарського товариства за різними критеріями: складом, порядком формування, компетенцією.

Завдання 4. Проаналізуйте порядок державної реєстрації господарських товариств. Визначте, хто уповноважений здійснювати реєстраційні дії. Проаналізуйте, які документи подаються на державну реєстрацію господарського товариства.

Див. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Завдання 5. Визначте відмінність між статутним (складеним) капіталом та реальним капіталом/майном господарського товариства. У яких видах господарських товариств не передбачено формування статутного капіталу? Яке функціональне призначення статутного капіталу господарського товариства?

Ситуація 1

Громадяни (п'ятеро фізичних осіб) вирішили створити господарське товариство, яке б займалося реалізацією продуктів харчування населенню. Який вид товариства є найбільш оптимальним, якщо засновники бажають урахувати такі фактори:

незначні вимоги до розміру статутного капіталу;

мінімальний ризик для приватного майна учасників товариства у разі негараздів в його діяльності;

відсутність в учасників обов'язку персональної участі в діяльності товариства;

можливість формування виконавчого органу не лише з учасників товариства, а й з найманих працівників.

Дайте фахову відповідь та обґрунтування з посиланням на чинне законодавство.

ТЕМА 3. АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

1. Поняття та ознаки акціонерного товариства як юридичної особи.
2. Типи та види акціонерних товариств. Публічні акціонерні товариства. Приватні акціонерні товариства. Акціонерне товариство з одним акціонером.
3. Заснування акціонерних товариств. Етапи створення акціонерного товариства. Засновники акціонерного товариства.
4. Договір про створення акціонерного товариства. Статут акціонерного товариства. Інші локальні акти акціонерного товариства.
5. Установчі збори акціонерних товариств: порядок проведення, компетенція.

6. Правовий режим та джерела формування майна (капіталу) акціонерного товариства. Статутний і резервний капітал акціонерного товариства. Фонди акціонерного товариства.

7. Структура управління акціонерним товариством. Органи управління акціонерним товариством:

7.1. Загальні збори акціонерного товариства

7.2. Рада директорів акціонерного товариства

7.3. Наглядова рада акціонерного товариства

7.4. Виконавчий орган акціонерного товариства

7.5. Посадові особи органів акціонерного товариства. Корпоративний секретар акціонерного товариства

Завдання 1. Розробіть:

проект рішення загальних зборів про зміну структури управління акціонерним товариством з дворівневої на однорівневу;

проект Положення про наглядову раду акціонерного товариства;

проект Положення про виконавчий орган акціонерного товариства;

проект Положення про раду директорів акціонерного товариства

Завдання 2. Охарактеризуйте правовий статус корпоративного секретаря акціонерного товариства. Які вимоги ставляться до такої посадової особи АТ? Які особливості призначення його на посаду та припинення його повноважень?

Завдання 3. Порівняйте правовий статус ради директорів та виконавчого органу акціонерного товариства. Виділіть їх спільні та відмінні ознаки.

Ситуація 1.

За результатами діяльності акціонерного товариства за рік було отримано 1 млн 400 тис. грн. прибутку. Яким чином він має бути використаний, якщо:

розмір резервного фонду товариства сформований лише наполовину і становить 100 тис. грн.;

статутом товариства передбачено щорічні відрахування до фондів: матеріального заохочення (в розмірі 300 тис. грн.), інноваційного (в розмірі 600 тис. грн.)?

Чи правомірним буде прийняття рішення загальними зборами АТ про спрямування всього прибутку на поповнення фондів товариства?

ТЕМА 4. ЦІННІ ПАПЕРИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1. Поняття та ознаки акцій акціонерного товариства.
2. Види та типи акцій акціонерного товариства.
3. Емісія та особливості обігу цінних паперів акціонерного товариства.
4. Інші цінні папери акціонерного товариства.
5. Придбання значного, контрольного, значного контрольного та домінуючого контрольного пакета акцій.
6. Викуп акціонерним товариством розміщених ним цінних паперів. Обов'язковий викуп акціонерним товариством акцій на вимогу акціонерів.
7. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість.

Завдання 1.

Охарактеризуйте ознаки акції як:

- пайового цінного паперу;
- емісійного цінного паперу;
- інвестиційного цінного паперу

Ознайомтеся зі статтями 8, 9 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Завдання 2.

Охарактеризуйте конкуруючу вимогу щодо обов'язкового продажу акцій акціонерами на вимогу іншого акціонера.

Проаналізуйте статтю 96 Закону України «Про акціонерні товариства».

За яких умов може бути подана конкуруюча вимога? Хто може подати таку вимогу? Які вимоги щодо змісту та оформлення конкуруючої вимоги закріплені у законодавстві? Коли і як відбувається оплата за акції, придбані відповідно до конкуруючої вимоги?

Завдання 3.

Охарактеризуйте процедури «squeeze-out» (сквіз-аут) та «sell-out» (селл-аут) в акціонерних товариствах.

Проаналізуйте міжнародну та національну судову практику (як мінімум 3 судові справи) в частині захисту порушених прав міноритарних акціонерів у згаданих вище процедурах.

Чи потрібен контроль зі сторони органів державної влади за здійсненням процедур «squeeze-out» (сквіз-аут) та «sell-out» (селл-аут)? Яким чином можуть проявлятися контрольні функції та на кого вони покладені? Чи достатніми є механізми впливу органів державної влади на порушення, виявлені в процесі проведення зазначених процедур?

Яким чином забезпечуються права міноритарних акціонерів у процедурах сквіз-аут та селл-аут в зарубіжній практиці?

Завдання 4.

Порівняйте процедури викупу та обов'язкового викупу акціонерним товариством власних акцій. Які умови здійснення та правові наслідки кожної з процедури?

Підготуйте письмову вимогу акціонера про обов'язковий викуп його акцій.

Ситуація 1.

Приватне акціонерне товариство «Енеїда» створено у 2019 році. Станом на 01 січня 2023 р. статутний капітал цього товариства становив 10 млн грн. Товариством було емітовано 300000 простих акцій номінальною вартістю 25 грн. та 50000 привілейованих акцій номінальною вартістю 50 грн. Більшість акціонерів бажають зменшити розмір статутного капіталу до мінімально можливого шляхом зменшення кількості простих акцій. Підготуйте відповідну правову консультацію, в якій, зокрема:

- 1) вкажіть, який мінімальний розмір статутного капіталу досягається в акціонерних товариствах відповідно до норм чинного законодавства?
- 2) опишіть процедуру прийняття рішення про зменшення статутного капіталу: хто має право голосу з відповідного питання? Яка кількість голосів необхідна для його прийняття? Які передумови розгляду зазначеного питання?
- 3) охарактеризуйте правові наслідки голосування «проти» рішення щодо зменшення статутного капіталу окремими акціонерами
- 4) деталізуйте, чи можливим є відповідне рішення про зменшення статутного капіталу шляхом зменшення кількості лише простих акцій?

Ситуація 2.

Громадянин К, акціонер ПрАТ «Київторг», позивач, звернувся до суду з позовом про визнання недійсними таких договорів:

- договору доручення, укладеного між ПрАТ «Київторг» та ФОП Костецький А.О.. Відповідно до нього ФОП Костецький А.О. (повірений) зобов'язується від імені та за рахунок ПрАТ «Київторг» (довірителя) укласти Договір купівлі-продажу нерухомого майна (далі – Об'єкт), що належить ПрАТ «Київторг» на праві приватної власності. При цьому договором закріплено виключне право повіреного на вчинення зазначеного правочину від імені та за рахунок довірителя.

- договору купівлі-продажу Об'єкта, укладеного між ФОП Костецький А.О., який діяв як повірений ПрАТ «Київторг», та ТОВ «Львів ДК». Вартість Об'єкта становить 3 млн грн.

Позивач вважає, що обидва договори є значними правочинами в розумінні ст. 106 ЗУ «Про АТ», адже за даними останньої річної фінансової звітності вартість активів ПрАТ «Київторг» становить понад 12 млн грн. Але жоден з них не був погоджений відповідно до законодавчо встановленої процедури.

Дайте відповіді запитання:

- 1) Які правочини віднесені до категорії значних для акціонерних товариств?
- 2) Яка процедура погодження таких правочинів?
- 3) Які правові наслідки недодержання процедури погодження значних правочинів?

Підготуйте мотивувальну та резолютивну частини судового рішення у зазначеній справі.

Чи зміниться рішення суду у випадках, якщо:

- 1) Рішення про надання згоди на укладення договору доручення було прийнято загальними зборами, але згоди на укладення договору купівлі-продажу Об'єкта не було?
- 2) Рішення про надання згоди на укладення договору доручення не приймалося, однак, загальними зборами було надано згоду на укладення договору купівлі-продажу Об'єкта?

ТЕМА 5. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ АКЦІОНЕРІВ

1. Порядок набуття статусу акціонера.
2. Права акціонерів – власників простих акцій:
  - 2.1. Право на участь в управлінні акціонерним товариством
  - 2.2. Право на інформацію про діяльність акціонерного товариства.
  - 2.3. Право на дивіденди. Дивіденди акціонерного товариства. Порядок виплати дивідендів. Обмеження на виплату дивідендів.
3. Права акціонерів – власників привілейованих акцій:
  - 2.1. Право на участь в управлінні акціонерним товариством
  - 2.2. Право на інформацію про діяльність акціонерного товариства.
  - 2.3. Право на дивіденди та забезпечення їх виплати.
4. Переважні права акціонерів. Інші права акціонерів.
5. Захист прав акціонерів. Проблеми захисту прав міноритарних акціонерів.
6. Обов'язки акціонерів.

Завдання 1

Проаналізуйте зміст права акціонера на участь в загальних зборах. Визначте, в яких випадках акціонер зобов'язаний брати участь в загальних зборах. Ознайомтеся з п. 2.20 Постанови Пленуму ВГС України від 25.02.2016 року № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин», а також актуальні позиції КГС у складі ВС щодо захисту прав акціонерів на участь в управлінні товариством.

Порівняйте право на участь у загальних зборах акціонера-власника простих акцій та акціонера – власника привілейованих акцій. Яким чином здійснюється підрахунок голосів вказаних акціонерів?

Завдання 2

Проаналізуйте порядок здійснення та межі права акціонера на інформацію про діяльність товариства.

Ознайомтеся з ст. 113 Закону України «Про акціонерні товариства» та п. 2.33 Постанови Пленуму ВГС України від 25.02.2016 року № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин».

Що включають в себе документи звітного характеру?

З якого часу акціонер товариства може вимагати надання інформації про діяльність товариства та щодо якого періоду часу він має право отримувати цю інформацію?

Завдання 3

Проаналізуйте підстави та порядок стягнення дивідендів за виконавчим написом нотаріуса. В чому полягає безспірність вимоги про стягнення дивідендів?

Ознайомтеся з п.13 Постанови Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172 «Про затвердження переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів».

Завдання 4

Проаналізуйте такий спосіб захисту прав акціонерів як визнання недійсними рішення загальних зборів.

Чи застосовуються положення статей 203 та 215 ЦК України, які визначають підстави недійсності правочину, і, відповідно, правові наслідки недійсності правочину за статтею 216 ЦК України, до визнання недійсним рішення загальних зборів АТ? Відповідь обґрунтуйте.

Які безумовні підстави для визнання недійсними рішень загальних зборів АТ? Проаналізуйте Закон України «Про акціонерні товариства», п.2.12 – 2.19 Постанови Пленуму ВГС України від 25.02.2016 р. № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин»,

Завдання 5

Які засоби впливу на прийняття рішення на загальних зборах має акціонер (в тому числі міноритарний)?

Чи може бути недостатність голосів акціонера для зміни результатів голосування підставою для відмови у задоволенні позовних вимог про визнання недійсними рішень загальних зборів АТ?

Проаналізуйте п. 2.16 Постанови Пленуму ВГС України від 25.02.2016 р. № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин», а також актуальні позиції КГС у складі ВС щодо захисту прав акціонерів на участь в управлінні товариством.

Завдання 6

Складіть порівняльну характеристику видів загальних зборів акціонерного товариства:

- 1) очні загальні збори;
- 2) електронні загальні збори;
- 3) дистанційні загальні збори.

Ситуація 1.

Акціонер приватного акціонерного товариства продав належні йому акції своєму приятелю. Засновники цього товариства звернулися до суду з позовом про визнання недійсним договору купівлі-продажу цих акцій. В обґрунтування своїх вимог вони стверджували, що договором про заснування товариства була передбачена заборона відчуження акцій товариства третім особам без згоди самого товариства та його акціонерів, які мають переважне право на придбання акцій товариства, що відчужуються.

Яке рішення має винести суд? Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на чинне законодавство.

У чому полягає різниця у правовому статусі (правах та обов'язках) акціонерів публічного та приватного АТ?

Чи відрізняються своїм правовим режимом акції ПАТ від акцій ПрАТ?

Ситуація 2.

Акціонери ПАТ «М», що в сукупності володіють 5 відсотками акцій, поставили перед радою директорів товариства вимогу про скликання у грудні поточного року позачергових загальних зборів акціонерів, на яких пропонували розглянути питання продажу акціонерним товариством власних акцій, які були раніше викуплені у акціонерів. Рада директорів відмовилася виконати цю вимогу, посилаючись на її недоцільність. На березень наступного року заплановані чергові загальними зборами акціонерів, на яких і можна розглянути відповідне питання.

Чи можуть акціонери – ініціатори проведення позачергових зборів скликати такі збори самі? Яка процедура такого скликання?

Якими правами наділено меншість в акціонерному товаристві щодо управління справами товариства?

Підготуйте письмову вимогу акціонерів про скликання загальних зборів товариства відповідно до умов фабули.

ТЕМА 6. ПРИПИНЕННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1. Поняття «припинення» та «припинення діяльності» акціонерного товариства.
2. Припинення акціонерного товариства з правонаступництвом:
  - * злиття та приєднання: порядок, правові наслідки:
  - * поділ: порядок, правові наслідки:
  - * перетворення: порядок, правові наслідки:
3. Виділ акціонерного товариства: порядок, правові наслідки:
4. Ліквідація акціонерного товариства: порядок, правові наслідки
5. Розподіл майна акціонерного товариства між кредиторами та акціонерами.

Завдання 1.

Розробіть:

проект рішення загальних зборів акціонерів про припинення АТ шляхом його злиття з іншим АТ.

проект Рішення антимонопольних органів про поділ АТ, яке зловживає своїм монопольним становищем.

Завдання 2.

Проаналізуйте ст. 122, 123 Закону України «Про акціонерні товариства». Охарактеризуйте умови злиття (приєднання) акціонерних товариств як правову підставу відповідних реорганізаційних процедур. Дослідіть вимоги до змісту таких умов, порядок їх оприлюднення та розгляду експертами. Які ще документи складаються та затверджуються у процедурі злиття акціонерних товариств?

Завдання 3.

Порівняйте поділ та виділ акціонерного товариства. В чому полягають спільні та відмінні ознаки цих видів реорганізації АТ? Які документи складаються та затверджуються (і ким) у процедурі поділу та виділу акціонерних товариств?

Проаналізуйте ст. 125 та 127 Закону України «Про акціонерні товариства».

Завдання 4.

Проаналізуйте черговість задоволення вимог кредиторів, що встановлена ст.64 Кодексу України з процедур банкрутства, у разі визнання господарського товариства банкрутом. Порівняйте її з черговістю задоволення вимог кредиторів платоспроможного господарського товариства (ст. 112 ЦК України) та з порядком розподілу майна акціонерного товариства, що ліквідується (ст. 137 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Які переваги мають власники привілейованих акцій при задоволенні вимог кредиторів та акціонерів?

Ситуація 1.

07.07.2022 р. Приватне акціонерне товариство «Промінь» проводить позачергові загальні збори, на яких приймає рішення про перетворення ПрАТ «Промінь» в ТОВ «Промінь». На момент проведення загальних зборів статутний капітал ПрАТ «Промінь» становить 500 грн. Номінальна вартість однієї акції – 0,5 грн. До складу ПрАТ входять:

- акціонер 1, якому належить 210 простих акцій;
- акціонер 2, якому належить 70 простих акцій;
- акціонер 3, якому належить 230 простих акцій;
- акціонер 4, якому належить 150 простих акцій;
- акціонер 5, якому належить 50 простих акцій;
- акціонер 6, якому належить 30 простих акцій;
- акціонер 7, якому належить 260 простих акцій.

Всі акціонери прибули на загальні збори та були зареєстровані для участі у встановленому законом порядку. Загальними зборами було вирішено, що коефіцієнт конвертації акцій ПрАТ в частки ТОВ становитиме - 1:1.

Акціонери 2,5 та 6 проголосували проти прийняття рішення про перетворення ПрАТ в ТОВ і висловили бажання реалізувати право вимоги обов'язкового викупу їх акцій в порядку Закону України «Про акціонерні товариства».

Підготуйте проект вимоги обов'язкового викупу акцій для акціонера 2.

Проаналізуйте, які відомості повинні обов'язково міститися протоколі загальних зборів акціонерного товариства, на яких приймається рішення про перетворення акціонерного товариства? Чи зміниться ваша відповідь, якщо таке рішення загальних зборів було прийнято 05.02.2023 р.?

Які подальші дії повинні бути вчинені для завершення процедури перетворення ПрАТ в ТОВ? Чи змінилася процедура перетворення АТ за новим Законом України «Про акціонерні товариства»?

Яким буде розмір статутного капіталу ТОВ? Якими будуть частки (у грн. та у %) кожного акціонера в новоствореному ТОВ?

* Для спрощення підрахунків статутний капітал АТ та частки акціонерів вказані умовно

**ТЕМА 7. ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ/ДОДАТКОВОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ЯК ЮРИДИЧНІ ОСОБИ
КОРПОРАТИВНОГО
ТИПУ**

1. Поняття, ознаки ТОВ та ТДВ як юридичної особи корпоративного типу
2. Створення товариства з обмеженою/додатковою відповідальністю.

Установчі документи ТОВ/ТДВ.

3. Правовий режим статутного капіталу товариства. Вклади учасників
4. Органи товариства:
  - 4.1. Загальні збори (порядок та періодичність скликання, компетенція, порядок прийняття рішень);
  - 4.2. Виконавчий орган (склад, компетенція, порядок прийняття рішень);
  - 4.3. Контрольно-ревізійні органи товариства;
  - 4.4. Посадові особи товариства.
5. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість
6. Підстави, способи, порядок та правові наслідки припинення товариства з обмеженою/додатковою відповідальністю.

Завдання 1

Визначіть обов'язкові відомості, що повинні міститися у статуті ТОВ?

Чи доцільним є звуження переліку таких відомостей лише до трьох елементів? Які відомості повинні міститися у модельному статуті? Порівняйте.

Завдання 2

Визначте основні етапи ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю.

Охарактеризуйте їх. Проаналізуйте ст.ст.110-112 ЦК України. Порівняйте із статтею 48 Закону "Про ТОВ та ТДВ".

Проаналізуйте порядок державної реєстрації припинення господарського товариства. Ознайомтеся та проаналізуйте ч.3-6 ст.4, ч.9-13 ст.17 Закону України

«Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Визначте, які документи подаються державному реєстратору для державної реєстрації припинення господарського товариства.

Завдання 3

Проаналізуйте порядок конвертації часток у разі припинення та виділу товариства. Які гарантії захисту прав кредиторів ТОВ/ТДВ встановлені нормами ст.55 ЗУ «Про ТОВ та ТДВ»?

СИТУАЦІЯ 1

17.04.2017 року було створено Товариство з обмеженою відповідальністю «Корпоратив» (надалі - ТОВ). Згідно з відомостями з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, а також Статуту ТОВ в редакції, зареєстрованій 15.04.2017 року, учасниками товариства є: гр. А, частка якого дорівнює 30% статутного капіталу ТОВ, гр. Б, частка якого дорівнює 34% статутного капіталу ТОВ та гр. В частка якого дорівнює 36% статутного капіталу ТОВ.

20.06.2019 року гр. А отримав повідомлення з інформацією про скликання гр. Б загальних зборів учасників товариства 25.06.2019 року, до порядку денного якого входили 10 питань, зокрема: про зміну складу учасників товариства, про розподіл часток в статутному капіталі товариства, про перерозподіл часток між учасниками товариства, про зміну місцезнаходження товариства, тощо. До повідомлення, що отримав гр. А, було надано нову редакцію статуту, яка не містила інформацію про новий склад учасників товариства та розмір їх часток в статутному капіталі.

В подальшому гр. А отримав протокол загальних зборів ТОВ, де було зазначено, що гр. А примусово виключено зі складу учасників товариства у зв'язку з тим, що він систематично неналежно виконує обов'язки учасника товариства, двічі не з'являвся на загальні збори учасників товариства, суттєво ускладнює діяльність товариства та перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства, визначених статутом. Опис підстав для примусового виключення гр. А отримав без жодних доказів таких порушень.

Не погодившись із таким рішенням гр. А, подав до суду позов про визнання недійсним рішення загальних зборів, яким його примусово було виключено зі складу учасників ТОВ. В обґрунтування своїх вимог гр. А, вказував, що статут передбачає обов'язкове повідомлення учасника про проведення загальних зборів за 30 днів. Тому, було порушено процедуру скликання загальних зборів та не надано належних доказів для примусового виключення.

Також, гр. А наголошував на тому, що з часу створення ТОВ до статутних документів товариства не було внесено обов'язкових положень Закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», що посилюють захист прав учасників товариств з міноритарною часткою, а тому з 17.06.2018 року окремі положення Статуту ТОВ порушували корпоративні права гр. А.

Вирішіть спір.

Тема 8.

Корпоративні права та обов'язки учасника товариства з обмеженою/додатковою відповідальністю

1. Підстави набуття корпоративних прав та обов'язків учасника товариства з обмеженою/додатковою відповідальністю
  - 1.1. Первинні підстави набуття корпоративних прав учасника ТОВ/ТДВ
  - 1.2. Набуття корпоративних прав учасника ТОВ/ТДВ в порядку правонаступництва.
  - 1.3. Звернення стягнення на частку учасника ТОВ.
2. Корпоративний договір: поняття, порядок укладення, форма, зміст, виконання
3. Права учасника ТОВ/ТДВ.
  - 3.1. право на участь в управлінні
  - 3.2. право на отримання інформації про господарську діяльність товариства
  - 3.3. право на участь у розподілі прибутку. Право на дивіденди
  - 3.4. право на вихід з товариства.

3.5. інші права учасника.

4. Обов'язки учасника ТОВ/ТДВ

5. Зловживання корпоративними правами учасником товариства.

Завдання 1.

У справі № 916/767/18 Касаційний господарський суд визнав недійсним обов'язок учасників забезпечити надання банківської гарантії для компанії, адже він не передбачений законом і по суті є додатковою відповідальністю учасника за зобов'язаннями ТОВ. Проаналізуйте судові рішення на предмет правомірності включення окремих корпоративних обов'язків в статут. Чи було б судові рішення іншим у разі закріплення такого обов'язку в корпоративному договорі?

Завдання 2.

Учасник П володіє часткою у розмірі 45 % від статутного капіталу ТОВ «Прайс». Підготуйте для учасника П пакет документів необхідних для реалізації його права на вихід із ТОВ «Прайс»

СИТУАЦІЯ 1

ТзОВ «Личаків» має статутний капітал у розмірі 100 000 грн. і чотири учасника: Василь – частка в статутному капіталі 30%; Іван – частка в статутному капіталі 30%; Софія – частка в статутному капіталі 20%; Анна – частка в статутному капіталі 20%.

20 квітня 2019 р. Василь відчужує частку в статутному капіталі в розмірі 1 % Миколі. В цей же день всі інші учасники ТзОВ написали заяви (підписи були нотаріально завірени), що відмовляються від переважного права купівлі частки (попереднього повідомлення про намір продати частку Василь не надсилав). 21.04.2019 р. відбулися загальні збори учасників ТзОВ (всі учасники були присутні), на яких було позитивно (одноголосно) вирішено питання про вступ нового учасника. В подальшому проведено відповідну реєстраційну дію.

25 квітня 2019 р. відбулися збори учасників ТзОВ (всі учасники були присутні), на якому було вирішено збільшити статутний капітал ТзОВ зі 100 000 грн. до 200 000 грн. за рахунок додаткового внеску учасника Миколи. Вкладом Миколи стали 1) виключні права на комерційну таємницю (спосіб виробництва продукції), що було оцінено учасниками одноголосно в сумі – 50 000 грн. (ТзОВ і учасник Микола підписали Договір про передання прав в статутний капітал і Акт прийому передачі прав) і 2) грошові кошти в розмірі 50 000 грн., які були повністю внесені 03.05.2019 р. В подальшому проведено відповідну реєстраційну дію.

У березні 2020 р. учасниця ТзОВ Софія подала позов до суду, в якому просила суд:

А) Визнати недійсними рішення загальних зборів від 21.04.2019 р. про вступ нового учасника Миколи, оскільки порушено переважне право позивача на придбання частки в статутному капіталі, а також через те, що її не повідомляли належним чином про проведення загальних зборів і не надіслали їй порядок денний, як це передбачено порядком скликання загальних зборів відповідно до закону.

Б) Визнати недійсним договір купівлі частки в розмірі 1%, що укладений між Василем та Миколою, оскільки позивача не повідомляли про намір відчужити частку, і цим порушили її переважне право на купівлю частки.

В) Визнати недійсними рішення загальних зборів від 25.04.2019 р. про збільшення статутного капіталу, оскільки не було проведено незалежну експертну оцінку майнових прав на комерційну таємницю, які були передані в статутний капітал. Вважала оцінку цих прав в розмірі 50 000 грн. суттєво завищеною. Окрім того, підставою цієї позовної вимоги було також те, що її не повідомляли належним чином про проведення загальних зборів і не надіслали їй порядок денний, як це передбачено порядком скликання загальних зборів відповідно до закону.

Які підстави для визнання недійсними рішень загальних зборів товариства? Які правові наслідки відчуження частки учасником? Вирішіть спір.

СИТУАЦІЯ 2

02.10.2019 року громадянин «М» звернувся до суду з вимогою про визнання недійсним Договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі господарського товариства, ніби-то укладеним між ним та ТОВ «Агрон» 26.08.2019 року, та рішення загальних зборів ТОВ (оформлених протоколом загальних зборів учасників ТОВ «Агрон» №1 від 26.08.2019 року).

В обґрунтування позовних вимог громадянин «М» зазначив, що вищевказаного Договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі господарського товариства він не укладав та не підписував. Будь-якого наміру укласти такий договір та виходити зі складу засновників товариства він не мав та не має і на даний час. Окрім того, укласти та підписувати даний договір та бути присутнім на загальних зборах засновників він фізично не міг, оскільки 26.08.2019 р. Перебував за місцем свого проживання. У зв'язку з зазначеними обставинами, громадянин «М» зробив висновок, що договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі господарського товариства від 26.08.2019 р. З огляду на відсутність з його сторони будь-якого волевиявлення щодо укладення (підписання) вищевказаного Договору від 26.08.2019р. та на відчуження своєї частки підлягає визнанню недійсним. Окрім того, громадянин «М» вважає, що такий договір також порушує його корпоративні права

як учасника товариства, оскільки на підставі даного договору було виключено зі складу ТОВ.

Щодо недійсності рішення загальних зборів учасників ТОВ «Агрон» №1 від 26.08.2019 р., то громадянин «М» зазначив, що даним рішенням вирішено виключити громадянина «М», зі складу засновників та затверджено нову редакцію статуту ТОВ. Зокрема, у протоколі загальних зборів учасників ТОВ «Агрон» №1 від 26.08.2019 р. Вказано, що на загальні збори прибуло 2 учасника ТОВ, які володіють часткою 100% голосів (один, з яких громадянин «М»). Однак, сам громадянин «М» зазначає, що жодних повідомлень про скликання загальних зборів учасників ТОВ «Агрон» він не отримував і, відповідно, жодної участі у зборах від 26.08.2019 р. Він не брав. Як доказ цього, громадянин «М» наголошує, що відсутній документ, який підтверджує його реєстрацію на даних зборах та документ, який би свідчив про наявність кворуму та правомірність прийняття загальними зборами учасників будь-яких рішень. **Вирішіть спір.**

ТЕМА 9. ПОВНЕ ТОВАРИСТВО. КОМАНДИТНЕ ТОВАРИСТВО.

1. Поняття повного товариства.
2. Засновницький договір повного товариства. Ведення справ повного товариства.
3. Порядок та правові наслідки відступлення учасником товариства частки (її частини) іншим учасникам або третім особам.
4. Вихід, виключення учасника з повного товариства: підстави, правові наслідки.
5. Відповідальність учасників за борги повного товариства.
6. Поняття командитного товариства.
7. Засновницький договір командитного товариства.
8. Права, обов'язки та відповідальність вкладників командитного товариства.
9. Управління справами командитного товариства.
10. Особливості припинення командитного товариства.

ТЕМА 10.

КООПЕРАТИВНЕ ПРАВО

1. Історико-правові аспекти становлення та розвитку законодавчого регулювання споживчих та виробничих кооперативів в Україні. Основні принципи кооперації.
2. Ознаки та правова природа кооперативу.

3. Порядок створення кооперативу. Статут кооперативу.
Державна реєстрація кооперативу.
4. Правове положення члена кооперативу.
5. Загальні збори членів кооперативу: порядок формування, скликання, компетенція.
6. Виконавчий орган кооперативу: порядок формування, функціонування, компетенція.
7. Спостережна рада кооперативу.
8. Ревізійна комісія (ревізор) кооперативу.
9. Правовий режим майна кооперативу. Джерела формування майна кооперативу. Фонди кооперативу. Паї членів кооперативу. Дохід кооперативу та його розподіл. Кооперативні виплати та виплати на паї.
10. Припинення кооперативу: правові підстави, способи, правові наслідки.
11. Види кооперативів за законодавством України
  - Виробничі кооперативи
  - Споживчі кооперативи.
12. Правове положення кооперативних об'єднань. Види кооперативних об'єднань. Порядок створення кооперативних об'єднань. Установчий договір, статут кооперативного об'єднання.

ТЕМА 11. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ

1. Поняття, ознаки та види холдингів за законодавством України.
2. Особливості утворення та діяльності холдингової компанії.
3. Особливості утворення та діяльності державних холдингових компаній.
4. Ліквідація холдингової компанії.
5. Характеристика правового регулювання холдингів за правом ЄС